

PÄASTEAMET
Estonian Rescue Board

PÄASTEAMETI TEGEVUSED RUUMILISES PLANEERIMISES

Käsiraamat

Tallinn 2014

Sisukord

Kasutatud lühendid	4
Sissejuhatus	5
1. Ruumiline planeerimine ja keskkonnamõju strateegiline hindamine	6
1.1 Planeeringud	6
1.2 Keskkonnamõju strateegiline hindamine	10
1.3 Planeeringute lugemine	12
2 Päästeameti roll ruumilises planeerimises	14
2.1 Osalemine ja nõustamine ning seisukohtade andmine	14
2.2 Kooskõlastamine	16
3 Päästeameti põhimõtted ruumilises planeerimises	18
3.1 Osalemine planeeringute koostamisel	21
3.2 KSH vajalikkuse osas seisukoha andmine	23
3.3 KSH programmi osas seisukoha andmine	24
3.4 KSH aruande osas seisukoha andmine	26
3.5 Planeeringu kooskõlastamine	26
3.5.1 Maakonnaplaneeringu kooskõlastamine	27
3.5.2 Üldplaneeringu kooskõlastamine	28
3.5.3 Detailplaneeringu kooskõlastamine	30
Kasutatud materjalid	35
Lisad	36
Lisa 1. Ruumilise planeerimise tegevused ja Päästeameti roll	36
Lisa 2. Olulise ruumilise mõjuga objektid, ohtlike veoste kaasnemine ja suurõnnetuse ohuga või ohtlikuks ettevõtteks liigitumine	39

Lisa 3. Olulise keskkonnamõjuga tegevused ja suurõnnetuse ohuga või ohtlikuks ettevõtteks liigitumine	42
Lisa 4. Tegevused, mille keskkonnamõju võimalikkuse kohta tuleb anda eelhinnang ja nende suurõnnetuse ohuga või ohtlikuks ettevõtteks liigitumine	46
Lisa 5. Planeeringu faasis tehtava suurõnnetuse ohuga ettevõtte riskianalüüsi sisu	48
Lisa 6. Arvestamist vajavad hädaolukorra riskid.....	50
Lisa 7. Tuleohutusnõuded (sh päästetöö teostamise võimalikkus).....	52

Kasutatud lühendid

BLEVE – Kuuma vedeliku aurude plahvatus (Boiling Liquid Expanding Vapor Explosion)

DP – Detailplaneering

EVS – Eesti Vabariigi Standard

KeHJS – Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus

KemS – Kemikaaliseadus

KMH – Keskkonnamõju hindamine

KOV – Kohaliku omavalitsuse üksus

KSH – Keskkonnamõju strateegiline hindamine

MP – Maakonnaplaneering

PlanS – Planeerimisseadus

PVT – Parim võimalik tehnoloogia

PäästeS – Päästeseadus

TP - Teemaplaneering

ÜP – Üldplaneering

ÜRP – Üleriigiline planeering

Sissejuhatus

Käesolev dokument annab ülevaate planeerimise protsessist ja Päästeameti rollist tuues põhimõtted, millega planeerimisel arvestada. Käsiraamat on mõeldud Päästeameti ruumilise planeerimisega kokkupuutuvatele valdkondade spetsialistidele (kriisireguleerimine, tuleohutus ja päästetöö). Saamaks ülevaadet Päästeameti rollist ja planeeringute menetlemisel aluseks olevatest põhimõtetest, on käsiraamat kasulik materjal ka planeeringu koostamise korraldajatele ja planeerijatele.

Käsiraamatu esimene peatükk tutvustab lühidalt ruumilise planeerimise erinevaid etappe, sealhulgas ka keskkonnamõju strateegilist hindamist kui olulist osa ruumilises planeerimises ning planeeringute lugemist. Teises peatükis on selgitatud seadustest tulenevat Päästeameti rolli nii planeeringute kui keskkonnamõju strateegilise hindamise osas. Kolmas peatükk toob ära Päästeameti põhimõtted keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi ja aruande osas seisukoha andmisel ning erinevate planeeringuliikide kooskõlastamisel.

Käsiraamatu viimane versioon on kättesaadav aadressilt <http://www.rescue.ee/43421>.

1. Ruumiline planeerimine ja keskkonnamõju strateegiline hindamine

1.1 Planeeringud

Ruumiline planeerimine (*edaspidi* planeerimine) on tegevus, mille ülesandeks on leida kõiki osapooli võimalikult suurel määral rahuldavad lahendused tervikliku ja jätkusuutliku elukeskkonna loomiseks teatud maa-alal.

Ruumilise planeerimise menetlust reguleerib Eestis peamise õigusaktina planeerimisseadus (*edaspidi* PlanS).

Planeerimine on avalik protsess. Avalikustamine on kohustuslik, et tagada huvitatud isikute kaasamine, õigeaegne informeerimine ja võimalus kaitsta oma huvisid planeeringu koostamise käigus.

Planeerimisprotsess on järgmine (toodud etapp, millise planeeringu puhul asjakohane, viide vastavale seaduse paragrahvile):

1. Kavatsetaevatest planeeringutest teavitamine – ÜP, DP (PlanS § 11)
2. Planeeringu koostamise algatamine – ÜRP, MP, ÜP, DP (PlanS § 10)
3. Algatatud planeeringutest informeerimine - ÜRP, MP, ÜP, DP (PlanS § 12)
4. Planeeringu koostamine ja kaasamine – ÜRP, MP, ÜP, DP (PlanS § 13-16¹)
5. Planeeringu kooskõlastamine – ÜRP, MP, ÜP, DP (PlanS § 17, KemS § 14)
6. Planeeringu vastuvõtmine ja avalik väljapanek - ÜRP, MP, ÜP, DP (PlanS § 18-21)
7. Planeeringu kehtestamine ja sellest teatamine - ÜRP, MP, ÜP, DP (PlanS § 24-25)
8. Planeeringute kehtestamise vaidlustamine - ÜRP, MP, ÜP, DP (PlanS § 26)
9. Kehtestatud planeeringu kehtetuks tunnistamine – DP (PlanS § 27)

Lähtuvalt planeeritava ala suurusest ja planeeringu detailsusastmest jagunevad planeeringud **neljaks liigiks**:

- **üleriigiline planeering**
- **maakonnaplaneering**
- **üldplaneering**
- **detailplaneering**

Võimalik on koostada ka mitme valla territooriumi kohta kas mitme valla **ühine üldplaneering** või siis näiteks **maakonnaplaneering maakonna teatud osa kohta**, samuti saab linna väikesema osa kohta koostada linna **osaüldplaneeringu**. Eraldi planeeringu liigiks on üld- või maakonnaplaneeringu tasandil veel **teemaplaneering**, mis käsitleb üld- või maakonnaplaneeringust põhjalikumalt mingit kindlat teemavaldkonda.

Planeeringute vahel kehtib hierarhiline süsteem, kus väiksemad planeeringud järgivad suuremates paika pandud põhimõtteid.

Planeeringust järgmine samm on juba ehitusprojekt, mis on aluseks kavandatu tegelikule elluviimisele.

Planeeringute hierarhia

Üleriigiline planeering	<p>Vastutaja: Siseministerium Kehtivusaeg: 20-25 aastat. Hetkel kehtiv „Eesti 2030+“.</p> <p>Eesmärk ja sisu: Luuakse riigi territooriumi terviklikku ruumilist arengut suunav strateegiline kava. Üldplaneeringuga ei määrata maakasutuse ja ehitusreegleid ega objektide asukohti.</p>
↓	
Maakonnaplaneering	<p>Vastutaja: maavanem Kehtivusaeg: 15-20 aastat. Vabariigi Valitsus algatas 18. juuli 2013 korraldusega nr 337 uute maakonnaplaneeringute koostamise, mis peavad olema esitatud Siseministeriumile 31. detsembril 2015.</p> <p>Eesmärk ja sisu: Määratakse maakonna arengu põhimõtted ning suundumused, muu hulgas määratakse:</p> <ul style="list-style-type: none"> • detailplaneeringu kohustusega alad ja juhud väljaspool linnu ja aleveid, kui need ei ole üldplaneeringuga määratud; • maa- ja veealade üldised kasutustingimused; • teede, raudteede, veeteede ja tehnovõrkude koridoride, lennuväljade, sadamate ja jäätmete ladustamise kohtade ning muude

	<p>tehnorajatiste paigutused;</p> <p>Tegemist strateegiaga (rohkem tekstiline), kus suure üldistusastmega näidatakse planeeringu kaartidel ära olulisemate infrastruktuuri elementide vajadus ning mõningad maakonna territooriumi kasutamise üldised tingimused.</p>
↓	
Üldplaneering	<p>Vastutaja: kohalik omavalitsus Kehtivusaeg: 10-15 aastat.</p> <p>Eesmärk ja sisu: Kujundatakse valla või linna ruumilise arengu põhimõtted, muuhulgas määratakse:</p> <ul style="list-style-type: none"> • maa- ja veealadele üldised kasutamise- ja ehitustingimused; • detailplaneeringu koostamise kohustusega alad väljaspool linnu ja aleveid; • teede ja tänavate, raudteede, sadamate ja lennuväljade asukohad ning liikluskorralduse üldised põhimõtted; • põhiliste tehnovõrkude trasside ja tehnorajatiste asukohad; • muude seadusest ja teistest õigusaktidest tulenevate maakasutus- ja ehitustingimused. <p>Sellega määratakse üldised tingimused ehitamiseks ning maakasutuseks – pannakse paika, kuhu võib rajada nt elamuid, tootmishooneid, kaubanduskeskuseid, ning kus säilitatakse nt puhke- või miljöoalad. Määratakse nende vajadus, asukoht ja seotud reeglid.</p> <p>Sõltuvalt üldplaneeringu teemast ja eesmärgist võib planeeringu täpsusaste olla väga varieeruv.</p>
↓	
Detailplaneering	<p>Vastutaja: kohalik omavalitsus Kehtivusaeg: lähiaastad¹</p>

¹ Planeerimisseaduse kohaselt kehtib detailplaneeringu maakasutuse osa seni kuni pole kehtestatud uut detailplaneeringut, samas kui ehitustegevusele on seotud piiriks „lähiaastad“

	<p>Eesmärk ja sisu: lähiaastate maakasutuse ja ehitustegevuse aluseks. Sellega määratakse krundi piirid, sihtotstarbed, ehitusõigus, hoone arhitektuursed tingimused, liikluskorraldus, tehnovõrkude asukohad, haljastuse põhimõtted jm. Tegemist maakasutusplaaniga, kus suurem osa maakasutus- ja ehitustingimusi antakse planeeringu kaardil. Detailplaneeringu lisana esitatakse vähemalt üks planeeringulahenduse illustratsioon, et detailplaneeringu avalikustamisel ja otsustamisel tekiks ruumiline ettekujutus kavandatavast keskkonnast ja hoonestusest. Detailplaneeringu koostamine on kohustuslik linnades ja alevites ning alevike ja külade olemasolevatel ja kavandatavatel selgelt piiritletatavatel kompaktse asustusega territooriumi osadel:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) uue hoone, välja arvatud üksikelamu kõrvalhoone, suvila kõrvalhoone, aiamaja kõrvalhoone või kuni 20 m² ehitusaluse pindalaga väikehoone, püstitamise korral ja on selle hoone püstitamiseks koostatava ehitusprojekti aluseks; 2) olemasoleva hoone, välja arvatud üksikelamu, suvila, aiamaja või nende kõrvalhooned, maapealse osa kubatuuri laiendamise korral üle 33 protsendi ja on selle hoone laiendamiseks koostatava ehitusprojekti aluseks; 3) maa-ala kruntideks jaotamise korral. <p>See on kõige täpsem planeeringuliik, millele järgneb juba ehitusprojekt.</p>
↓	
Ehitusprojekt	<p>Vastutaja: kohalik omavalitsus</p> <p>Eesmärk ja sisu: Koostatakse pärast planeerimist ehitiste – s.o kas hoonete või rajatiste (nt teed, parklad, sillad, pargid, monumendid ja kaldakindlustused) püstitamiseks. Ehitusprojekti</p>

alates planeeringu kehtestamisest. PlanS§9lg1. Seega võib KOV detailplaneeringu kehtetuks tunnistada, kui reaalset ehitustegevust lähiaastate jooksul ei alustata.

	eesmärk on panna paika kerkima hakkava ehitise ilme ja otstarve. Juhul, kui alale on kehtestatud detailplaneering, peab ehitusprojekt sellest lähtuma. Kui detailplaneeringut pole, nõuab omavalitsus selle koostamist või väljendab omapoolset seisukohta läbi projekteerimistingimuste. Tihti koostatakse kavandatava ehitise esialgne lahendus ehk eskiis detailplaneeringuga üheaegselt.
--	--

1.2 Keskkonnamõju strateegiline hindamine

Strateegiliste planeerimisdokumentide ja planeeringute koostamisel korraldatakse teatud juhul ka **keskkonnamõju strateegiline hindamine (edaspidi KSH)**. KSH viiakse läbi vastavalt keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi KeHJS) sätetele.

KSH on kohustuslik, kui tegemist on:

- üleriigilise, maakonna- või üldplaneeringuga;
- detailplaneeringuga, mille alusel kavandatakse KeHJS seaduse § 6 lõikes 1 nimetatud tegevust või kavandatav tegevus on eeldatavalt olulise keskkonnamõjuga, lähtudes KeHJS seaduse § 6 lõigetes 2–4 sätestatust. Kui üldplaneeringu käigus on tehtud piisavalt täpne KSH (käsitletud põhjalikult detailplaneeringus planeeritavat), siis ei ole detailplaneeringu raames KSH tegemine kohustuslik. Samas võib vajalik olla KSH riskianalüüsi osa täpsustamine detailplaneeringu koostamisel.

Lisaks tuleb KSH vajadust hinnata, kui:

- eelpool nimetatud planeerimisdokumentides tehakse muudatusi;
- kavandatakse tegevust, mille jaoks on vaja tegevusluba.

KSH on avalik protsess. KSH-ga seotud tegevused on järgmised (toodud tegevus, millise planeeringu puhul asjakohane, viide vastavale seaduse paragrahvile):

1. KSH eelhindamine – TP, DP juhtudel, mis seda nõuavad (KeHJS § 6 lg 2 ja 3, § 33 lg 2 ja 6)
2. KSH algatamine või algatamata jätmine ja sellest teavitamine – algatamine ÜRP, MK, ÜP, teatud TP ja DP, algatamata jätmine teatud TP ja DP puhul (KeHJS § 35)
3. KSH programmi koostamine ja avalikustamine (KSH lähteülesanne, milles selgitatakse hindamise ulatus ja ajakava ning nimetatakse isikud ja

asutused, keda kava rakendamine võib mõjutada või kellel võib kava vastu huvi olla) - ÜRP, MK, ÜP, teatud TP ja DP (KeHJS § 36-37)

4. Programmi heakskiitmine ja heakskiitmata jätmine - ÜRP, MK, ÜP, teatud TP ja DP (KeHJS § 39)
5. KSH aruande koostamine (kirjeldab KSH tulemusi) - ÜRP, MK, ÜP, teatud TP ja DP (KeHJS § 40)
6. KSH aruande avalikustamine - ÜRP, MK, ÜP, teatud TP ja DP (KeHJS § 41)
7. KSH aruande heakskiitmine või heakskiitmata jätmine - ÜRP, MK, ÜP, teatud TP ja DP (KeHJS § 42)
8. Strateegilise planeerimisdokumendi kehtestamisest teavitamine - ÜRP, MK, ÜP, teatud TP ja DP (KeHJS § 44)

Keskkonnamõju on tegevusega eeldatavalt kaasnev vahetu või kaudne mõju inimese tervisele ja heaolule, keskkonnale, kultuuripärandile või varale. Keskkonnamõju on oluline, kui see võib eeldatavalt ületada tegevuskoha keskkonnataluvust, põhjustada keskkonnas pöördumatuid muutusi või seada ohtu inimese tervise ja heaolu, kultuuripärandi või vara.

KSH programm peab muuhulgas selgitama ja nimetama strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega eeldatavalt kaasneva keskkonnamõju, sealhulgas mõju inimese tervisele, piiriülese keskkonnamõju esinemise võimalikkuse ja võimaliku mõju Natura 2000 võrgustiku alale.

KSH aruanne peab muuhulgas sisaldama:

1. eeldatavalt mõjutatava keskkonna kirjeldust strateegilise planeerimisdokumendi koostamise ajal ja alternatiivsete arengutsenaariumide korral, sealhulgas alternatiivide võrdlust ja tõenäolist arengut juhul, kui strateegilist planeerimisdokumenti ellu ei viida;
2. hinnangut eeldatavalt olulise vahetu, kaudse, kumulatiivse, sünergilise, lühi- ja pikaajalise, positiivse ja negatiivse mõju kohta keskkonnale, sealhulgas inimese tervisele ning sotsiaalsetele vajadustele ja varale, bioloogilisele mitmekesisusele, populatsioonidele, taimedele, loomadele, pinnasele, vee ja õhu kvaliteedile, kliimamuutustele, kultuuripärandile ja maastikele, hinnangut jäätmetekke võimaluste kohta ning mõju prognoosimise meetodite kirjeldust;
3. erinevate mõjude omavahelisi seoseid ja piiriülest keskkonnamõju;
4. strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasneva olulise negatiivse keskkonnamõju vältimiseks ja leevendamiseks kavandatud meetmeid.

Keskkonnamõjude hindamine (*edaspidi* KMH) on detailsem kui KSH ja tehakse tegevusloa menetluse käigus. Vahel nõuab planeeringu korraldaja KSH koostamist KMH detailsusega. Sellisel juhul peavad KSH programm ja aruanne oma sisult vastama KMH nõuetele (KeHJS § 13, § 20, § 36 ja § 40).

PlanS annab võimaluse ühendada KSH menetlus planeeringu koostamise menetlusega.

1.3 Planeeringute lugemine

Planeeringu kaust sisaldab seletuskirja, jooniseid ja menetlusdokumente.

Seletuskirja ülesanne on ühest küljest kirjeldada põhijoonisel kujutatut, teisalt avada otsuste tagamaid ja anda selgitusi. Miks lahendus just selline on? Millistest väärtustest ja kaalutlustest on planeerija-arhitekt oma töös lähtunud? Millisena nähakse seoseid ümbritseva ruumiga? Kuidas on lahendus kooskõlas kõrgemate planeeringutega? Lisaks peab seletuskirjast selguma, millised võivad olla planeeringu realiseerimise sotsiaalsed, looduslikud, majanduslikud ja ruumilised mõjud.

Seletuskirja kõrval on ühtviisi oluline planeeringu **põhijoonis**, mis kajastab kavandatavat lahendust ning ruumikasutust määravaid kitsendusi ja kokkuleppeid. Üldplaneeringu puhul nimetatakse põhijoonist tavaliselt **maakasutusplaaniks** ning sellele lisanduvad erinevad teemakaardid, näiteks rohevõrgustiku, teede, ühistranspordi, piirangute ja taristu kohta.

Seletuskiri ja joonis on võrdses staatuses, vastuolude esinemisel on mõlemad kehtetud.

Detailplaneeringu jooniste hulka kuuluvad veel:

- **situatsiooniskeem**, mis näitab ära planeeritava ala täpse asukoha ja piirid;
- **kontaktvööndi analüüs**, mis kajastab ümbritseva piirkonna olemasolevat olukorda ja planeeritavaid muutusi, lahendust mõjutada võivaid kitsendusi ning linnaehituslikke seoseid lähialadega;
- **tugiplaani**, mis kujutab planeeritava ala olemasolevat olukorda (nt pinnavormid, taimestik, maa-alused ja -pealsed tehnovõrgud) ning nii reaalsest objektidest kui ka kõrgematest planeeringutest tulenevaid kitsendusi – kõike, mis ala kasutamist võib mõjutada.

Samuti planeeringu kausta kuuluv **tehnovõrkude koondplaan** näitab detailplaneeringu puhul planeeringuala varustatust tehnovõrkudega (vesi, kanalisatsioon, elekter, gaas, küte, sideteenused) nii praegu kui tulevikus. Üldplaneeringu puhul on erinevad **tehnovõrkude joonised** tavaliselt taristu liigi kaupa teemakaartide hulgas kujutatud.

Menetlusdokumentide hulgas on omavalitsuse poolt tehtud otsused, koosolekute ja arutelude protokollid, avaldatud kuulutused, lepingud, kirjavahetus, arvamused, protestid ja ettepanekud, samuti kõik muud protsessi käigus koostatud kirjalikud dokumendid.

Lisade all asub erinevate uuringute, tehniliste tingimuste jms kõrval **illustratsioon** kavandatavast lahendusest (nt kolmemõõtmeline pilt või foto maketist). Pilt selgitab põhijoonist tavaliselt olulisel määral, kuid tasub silmas pidada, et illustratsioon pole seaduslikult siduv ning kujutab vaid üht võimalikku viisi lahenduse realiseerimiseks. Visualiseeringu usutavus ja kvaliteet oleneb paljuski joonistuse või maketi autori oskustest, kuid ka heast tahtest infot võimalikult tõepäraselt esitada. Seetõttu ei tohiks kujundada oma arvamust planeeringu kohta vaid selle pildi põhjal – kindlasti tuleb selgema ülevaate saamiseks vaadata ka põhijoonist ja seletuskirja.

Planeeringute lugemisel võib abiks olla Tallinna planeeringute juhend (<http://planeerimine.linnalabor.ee/>).

2 Päästeameti roll ruumilises planeerimises

Päästeameti rolli ruumilises planeerimises saab jaotada kaheks:

1. koostamisel osalemine ja nõustamine ning seisukohtade andmine;
2. kooskõlastamine.

Järgnevalt on toodud nimetatud tegevuste õiguslikud alused planeeringu ning KSH puhul. Mõnedel juhtudel on Päästeamet otseselt ära nimetatud, mõnedel juhtudel saab Päästeametit mõista kui üht asjaomast riigiasutust.

Ruumilise planeerimise tegevused ja Päästeameti osa nende juures on tabelitena ära toodud Lisas 1.

2.1 Osalemine ja nõustamine ning seisukohtade andmine

Päästeameti kaasamise ja koostamisel osalemise juhtumid on ära toodud planeerimisseaduses:

1. Planeeringud koostatakse koostöös Päästeametiga, kui riskianalüüsist tulenevalt jääb planeeritavale maa-alale või selle lähiümbrusesse olemasolev või kavandatav suure riskiohuga objekt (PlanS § 16 lg 1 p 8).

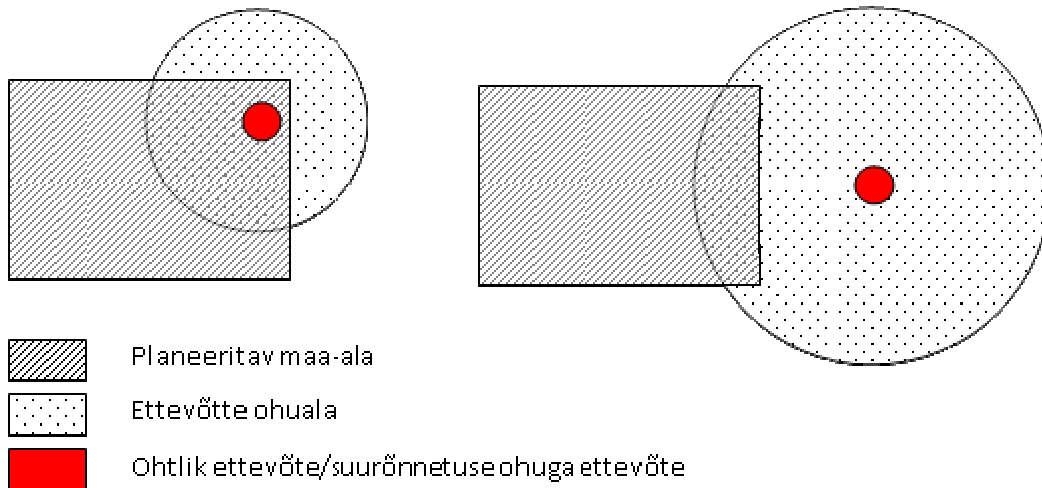
Selgitused:

„Riskianalüüsiks“ on siinkohal eelkõige hädaolukorra seadusest tulenevad riiklikud ja regionaalsed hädaolukorra riskianalüüsid või kohaliku omavalitsuse riskianalüüsid.

„Suure riskiohuga“ objektideks on kemikaaliseadusest tulenevad suurõnnetuse ohuga ja ohtlikud ettevõtted, mille puhul on tegemist:

- mürgiste kemikaalide käitlemisega;
- tuleohtlike gaaside käitlemisega;
- kemikaalide tootmisega.

„Lähiümbrus“ tähendab kaugeimat suure riskiohuga objekti, mille ohuala ulatub planeeritava maa-alani.

2. Planeeringu koostamisse kaasatakse Päästeamet, kui olulise ruumilise mõjuga objekti rajamisega võivad kaasneda ohtlikud veosed. Päästeametiga koostöös määratakse olulise ruumilise mõjuga objekti rajamise võimalikkus ja tingimused, sealhulgas ohtlike veoste vedamise tingimused ka väljaspool planeeritavat maa-ala (PlanS § 29² lg 8)

Selgitus: Olulise ruumilise mõjuga objektide nimekiri on toodud Vabariigi Valitsuse 15.07.2003 määruses nr 198 „Olulise ruumilise mõjuga objektide nimekiri“.

Lisas 2 on toodud oluliste ruumiliste objektide nimekiri ning märgitud nende võimalik seos ohtlike veoste ja suurõnnetuse ohuga ning ohtlike ettevõtetega.

Seisukohtade andmine on ettenähtud KeHJS-ga.

KSH osas saab Päästeametit mõista asjaomase riigiasutusena järgmistel juhtudel:

1. Strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasneva keskkonnamõju strateegilise hindamise vajalikkuse üle otsustamisel tuleb enne otsuse tegemist küsida seisukohta Keskkonnaametilt ja kõigilt teistelt asutustelt, keda strateegilise planeerimisdokumendi rakendamisega eeldatavalt kaasnev keskkonnamõju tõenäoliselt puudutab. Eelmises lauses nimetatud asutuste hulka kuuluvad, olenevalt strateegilise planeerimisdokumendi iseloomust, muu hulgas Kaitseministeerium, Keskkonnaministeerium, Kultuuriministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Põllumajandusministeerium, Siseministeerium, Sotsiaalministeerium ja nende valitsemisalas tegutsevad

valitsusasutused, maavalitsus, kohaliku omavalitsuse organ ning teised asjaomased asutused (KeHJS § 33 lg 6).

Selgitus: Päästeametit saab mõista siinkohal ühe asjaomase asutusena, kui planeeritav võib ise tekitada suurõnnetuse riski (näiteks suurõnnetuse ohuga või teatud ohtlik ettevõtte), asub olemasoleva riskiallika mõjualas või võib omada olulist mõju päästetöö toimepidevusele.

2. Keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi koostamisel peab strateegilise planeerimisdokumendi koostamise korraldaja või strateegilise planeerimisdokumendi koostaja küsima programmi sisu osas seisukohta käesoleva seaduse § 33 lõikes 6 sätestatud asutuselt, edastades seisukoha võtmiseks keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi eelnõu (KeHJS § 36 lg 3).

Selgitus: Kuna planeeritava puhul tuleb hinnata ka õnnetuse riski ja päästetöö toimepidavust, saab Päästeametit pidada sellistel juhtudel alati asjaomaseks riigiasutuseks. Kui on kavas planeering lõpuks Päästeametiga kooskõlastada, peaks Päästeamet olema kaasatud juba enne planeeringu kooskõlastamiseks esitamist, KSH programmi osas seisukoha küsimine on üks võimalus selleks.

Kaasamiseks saab pidada Päästeametilt KSH vajalikkuse ja/või programmi osas seisukoha küsimist. KSH raames võib tekkida täiendav vajadus teha Päästeametiga koostööd. Kui detailplaneeringu puhul KSH-d ei tehta (näiteks suurõnnetuse ohuga ohualasse ehitamisel), peab kohalik omavalitsus Päästeametit planeeringu algatamisest teavitama ning kaasama planeeringu koostamisse enne planeeringu kooskõlastamiseks esitamist. Päästeametil on siis võimalik anda olemasolevaid riskihinnanguid ja soovitusi ning teavitada Päästeameti poolt välja töötatud põhimõtetest võimalikult varajases staadiumis, mis võib tagada ka kiirema kooskõlastusprotsessi.

2.2 Kooskõlastamine

Päästeametiga kooskõlastamine on planeeringute puhul sätestatud järgmiselt:

1. Üld- ja detailplaneering kooskõlastatakse Päästeametiga vajadusel (PlanS § 17 lg 2 p 3). Vajaduse määrab kohalik omavalitsus.

Selgitus: Päästeamet näeb kõigi üldplaneeringute puhul vajaduse osaleda nende kooskõlastamisel, kuna üldplaneeringud hõlmavad tõenäoliselt olemasolevaid riskiallikaid ja/või näevad ette uued riskiallikad. Seega tekib

või suureneb suurõnnetuse risk ning oluline on päästetöö toimepidevuse tagamine. Oluline on, et Päästeametiga kooskõlastataks detailplaneeringud, mis puudutavad hoonete ehitamist, veevärgi ehitamist ja teede ning tänavate ehitamist. Lisaks tuleb kindlasti kooskõlastada kõik detailplaneeringud, mis on seotud suurõnnetuse ohuga ettevõtte või tema ohualaga (vaata järgmine punkt).

2. Üld- ja detailplaneeringud kooskõlastatakse Päästeametiga (KemS § 14 lg 2):
 - 1) uue suurõnnetuse ohuga ettevõtte asukoha valikul;
 - 2) olemasoleva suurõnnetuse ohuga ettevõtte tegevuse laiendamisel või tootmise suurendamisel;
 - 3) suurõnnetuse ohuga ettevõtte ohualasse jääva maa-ala planeerimisel või sinna ehitise kavandamisel.

Lisaks võib Päästeamet olla planeerimisseaduses nimetatud asjaomaseks riigiasutuseks järgmisel juhul:

1. Maavanem või kohalik omavalitsus kooskõlastab maakonnaplaneeringu ja üldplaneeringu – asjaomase riigiasutusega, kui planeeringuga kavandatakse olulise ruumilise mõjuga objekti (PlanS § 17 lg 2 p 4).

Selgitus: Kuna Päästeamet on määratud PlanS § 29² lg 8 kohaselt nende olulise ruumilise mõjuga objektide puhul, mille rajamisega võivad kaasneda ohtlikud veosed, planeeringu koostamisse kaasatavaks asutuseks, saab Päästeametit siin pidada asjaomaseks riigiasutuseks. Lisaks on olulise ruumilise mõjuga objektide nimekirjas ka suurõnnetuse ja ohtliku ettevõtte kriteeriumitele vastavaid objekte, mis on mõistetavad PlanS § 16 lg 1 p 8 mõistes suure riskiohuga objektidena, mille puhul tuleb Päästeamet planeeringu koostamisse kaasata ning kemikaaliseaduse alusel tuleb suurõnnetuse ohuga ettevõtete planeeringud kooskõlastada Päästeametiga.

3 Päästeameti põhimõtted ruumilises planeerimises

Tulenevalt päästeseadusest on päästeasutuse tegevuse eesmärk turvalise elukeskkonna kujundamine ja hoidmine, ohtude ennetamine ning operatiivne ja professionaalne abistamine (PäästeS § 2 lg 1).

Seega on Päästeametil ruumilise planeerimises eelkõige järgmised huvid:

1. Millised on planeeritavast ümbruskonnale tulenevad riskid?
2. Millised on ümbruskonnast planeeritavale tulenevad riskid?
3. Milline on planeeritava mõju päästetöö toimepidevusele²?
4. Kas planeeritava puhul on tagatud päästetöö teostamise võimalikkus?
5. Milline on planeeritava vastavus tuleohutusnõuetele?

	Päästeameti huvi	Planeeringu liigid	Vajalikud analüüsid	Sisendanalüüsideks	Nõuded
1	<p>Millised on planeeritavast ümbruskonnale tulenevad riskid?</p> <p>Näiteks planeeritakse uut suurõnnetuse ohuga objekti; objekte või teid, millega kaasneb ohtlike kemikaalide transport.</p>	MP, ÜP, DP	<p>Selgitatakse välja KSH raames tehtava riskianalüüsiga (suurõnnetuse ohuga ettevõtet puudutava riskianalüüsi sisu on toodud Lisas 5). Kui KSH-d ei tehta (DP), on riskianalüüsi osa suurõnnetuse ohuga</p>	Teave planeeritava kohta.	<p>Suurõnnetuse riskiga tuleb arvestada (KemS § 14 lg 1).</p> <p>Suurõnnetuse ohuga ettevõtte planeerimiseks on Päästeamet koostanud juhendi „Kemikaaliseaduse</p>

² Analoogselt võib olla mõju ka teiste operatiivteenistuste (näiteks kiirabi) toimepidevusele.

			ettevõtete korral vajalik ja ohtlike ettevõtete korral soovitatav.		kohase planeeringute kooskõlastamise ja ehitusprojektide heakskiitmise otsuse tegemine“.
2	<p><u>Millised on ümbruskonnast planeeritavale tulenevad riskid?</u></p> <p>Näiteks planeeritaval alal asuvad või seda suurõnnetuse korral mõjutavad ohtlike kemikaale käitlevad ettevõtted, üleujutusohhtlikud alad, kiirgustegevusluba omavad objektid, ohtlike kemikaalide transporditeed ja kaubajaamad.</p>	MP, ÜP, DP	Analüüsitakse KSH raames.	Hädaolukorra riskianalüüsid ja pädevad asutused (kindlasti arvestamist vajavad hädaolukorra riskid on toodud Lisas 6); kohaliku omavalitsuse riskianalüüsid; suurõnnetuse ohuga ja ohtlike ettevõtete riskianalüüsid.	Hädaolukorra riskianalüüside tulemustega ja suurõnnetuse riskiga tuleb arvestada (Plans § 7 lg 6 ja § 8 lg 9 ning KemS § 14 lg 1). Suurõnnetuse ohuga ettevõtte ohuala planeerimiseks on Päästeamet koostanud juhendi „Kemikaaliseaduse kohase planeeringute kooskõlastamise ja ehitusprojektide heakskiitmise otsuse tegemine“.

3	<p><u>Milline on planeeritava mõju päästetöö toimepidevusele³?</u></p> <p>Näiteks planeeritud muutused teede (sh raudteed) võrgustikus, täiendavat (või uut tüüpi) ressursi eeldavad planeeringud (näiteks kõrghooned).</p>	MP, ÜP, DP	Analüüsitakse KSH raames.	Päästeameti andmed ja seisukohad.	Oluline arvestada. KSH raames tuleb analüüsida olulist mõju inimeste elule, tervisele, keskkonnale, varale ja sotsiaalsetele vajadustele. KSH hindamise vajalikkuse juures on võimalik mõju päästetöö toimepidevusele üheks kriteeriumiks.
4	<p><u>Kas planeeritava puhul on tagatud päästetöö teostamise võimalikkus?</u></p> <p>Näiteks päästetehnika ligipääsetavus, tuletõrje veevarustuse olemasolu, inimeste evakuatsioon maa-alalt.</p>	MP, ÜP, DP			Nõuded toodud Lisas 7 .
5	<p><u>Milline on planeeritava vastavus tuleohutusnõuetele?</u></p> <p>Näiteks hoonetusalade asukohad ja nende vahelised kaugused.</p>	ÜP, DP			Nõuded toodud Lisas 7 .

³ Analoogselt võib olla mõju ka teiste operatiivteenistuste (näiteks kiirabi) toimepidevusele.

3.1 Osalemine planeeringute koostamisel

Päästeameti osalemine planeeringute koostamisel sõltub planeeringu korraldaja või koostaja poolsest kaasamisest. Päästeameti osalemine on ettenähtud suure riskiohuga objekti või selle lähiümbruse planeerimisel (PlanS § 16 lg 1 p 8) ja teatud olulise ruumilise mõjuga objektide planeerimisel (PlanS § 29² lg 8).

Osalemine suure riskiohuga objekti või selle lähiümbruse planeeringute koostamisel

Päästeameti eesmärk planeeringute koostamisse kaasamisel on anda planeeringu korraldajale järgmist teavet:

1. millised riskiallikad võivad planeeritavat ala mõjutada;
2. milliste riskiallikate osas on vajalik läbi viia täiendav informatsiooni kogumine;
3. kust saab riskiallikate kohta informatsiooni;
4. milliseid riskihinnanguid on vajalik läbi viia (tulenevalt olemasolevatest riskiallikate mõjust planeeritavale ja/või tulenevalt planeeritava mõjust ümbruskonnale). Seda on võimalik teostada ka KSH raames või eraldi riskianalüüsina;
5. milliseid põhimõtteid Päästeamet rakendab kemikaaliseaduse § 14 kohasel kooskõlastamisel;
6. milline on eeldatav mõju päästetööde toimepidevusele ja milliseid täiendavaid analüüse selles osas oleks vaja planeeringu koostamisel läbi viia;
7. milliseid andmeid tuleb planeeringus kajastada tuleohutuse seisukohalt (sh päästetöö teostamise võimalikkuse tagamiseks).

Päästeameti kaasamiseks võib pidada:

- KSH vajalikkuse ja/või programmi ja/või aruande osas seisukohtade küsimist;
- KSH aruande koostamisel sisendi, seisukohtade, arvamuse küsimist;
- planeeringu lähteseisukohtade küsimist;
- protokollitud koosolekutel osalemist (avalikest aruteludest teavitamine ei ole kaasamine).

Kaasamine on vajalik võimalikult varajases staadiumis (näiteks eelistatult juba KSH vajalikkuse ja/või programmi raames), et tagada planeeringu koostamisel riskidega arvestamine ja seeläbi ka kiirem kooskõlastusmenetlus.

Osalemine olulise ruumilise mõjuga objekti planeeringu koostamisel

Olulise ruumilise mõjuga objektidest tuleb Päästeametit kaasata sellisel juhul, kui olulise ruumilise objekti rajamisega kaasnevad ohtlikud veosed. Osad olulise ruumilise mõjuga objektid võivad olla ka suurõnnetuse ohuga ettevõtted, sellisel juhul on Päästeameti kaasamine samuti ettenähtud (eespool kirjeldatud kaasamine suure riskiohuga objekti puhul). Ohtlikud veosed võivad kaasneda ka mõnede selliste oluliste ruumilise mõjuga objektidega, mis kemikaaliseaduse mõistes ei ole suurõnnetuse ohuga ega ohtlikud ettevõtted (vaata Lisa 2).

Päästeametiga tuleb koostöös määrata olulise ruumilise mõjuga objekti rajamise võimalikkus ja tingimused, sealhulgas ohtlike veoste vedamise tingimused ka väljaspool planeeritavat maa-ala.

Olulise ruumilise mõjuga objekti rajamise võimalikkuse ja tingimuste osas rakendatakse samu põhimõtteid, mis suure riskiohuga objekti puhul. Need sõltuvad planeerimisel tehtud riskianalüüsist (toodud eelnevalt peatükis 3.1 ja peatükkides 3.2-3.4).

Ohtlike veoste vedamise osas on oluline teada:

1. veetavad ohtlikud kemikaalid ja nende hulk ning transportimise viis;
2. võimalikud õnnetused;
3. veoste sagedus;
4. veoste marsruut;
5. planeeritava teekonna kirjeldus.

Nimetatud vajalik teave objekti rajamisega kaasnevate ohtlike veoste kohta peaks sisalduma KSH aruandes. Lisaks peaks olema analüüsitud väljavalitud võimalikel teekondadel juhtuda võivate õnnetuste riski ja arvestatud juba kehtivate piirangutega (näiteks KOV piirangud).

Tulenevalt riski hinnangust on võimalik määrata täiendavaid tingimusi, millega tuleb antud planeeringu elluviimisel arvestada:

- ajaline piirang (veoste liikumise keelamine tihedama liiklusega kellaegadel);
- teekonna määramine (veoste liikumise ettenägemine ohutumatel teelõikudel; tiheasustusala võimalik vältimine);
- jms.

3.2 KSH vajalikkuse osas seisukoha andmine

KSH üle otsustamisvajadus on toodud KeHJS § 6 lõigetes 2 ja 4 ning KeHJS § 33 lõikes 2. Hindamise üle otsustamine toimub planeeringute puhul ainult teemaplaneeringute ja detailplaneeringute puhul.

Keskkonnaameti tellimusel on koostatud ka KSH eelhindamise meetodika (http://www.keskkonnaamet.ee/public/KMH/maves_lopparuanne.pdf).

Nimetatud meetodika toob peatükis 2.2.3 ühe arvestamist vajava mõjurina ka hädaolukordade esinemise. Täpsemalt tuleb hinnata:

- Õnnetuste tõenäosust – Kas kavandatava tegevusega kaasneb ohtlike ainete transport sõidukiga või juhtme kaudu, ohtlike ainete hoiustamine. Milline on avariide toimumise tõenäosuse muutus.
- Tõrgete tõenäosus – Kas kavandatav tegevus muudab elektrivarustuse, veevarustuse, sidevarustuse, vedelkütusega varustatuse, lennuväljade, sadamate, põhi- ja tugimaanteede, telefonivõrgu, päästetööde toimekindlust.

KSH vajalikkuse osas seiskoha andmisel vaatab Päästeamet:

- Kas planeeritava tegevuse näol on tegemist suurõnnetuse ohuga või ohtliku ettevõttega?
 - Kui planeeritav on eeldatavasti suurõnnetuse ohuga ettevõtte, on võimalikud ohtlike kemikaalide käitlemisel tekkivad õnnetused, mille mõju võib ulatuda ka planeeritavalt alalt välja ning seada ohtu inimeste elu ja tervise. Seega KeHJS § 5 kohane oluline keskkonnamõju on olemas ja KeHJS § 6 lõige 3 punkt 4 toodud kriteerium on täidetud ning läbi tuleks viia KSH, mille raames hinnatakse planeeritava tegevusega kaasneva võivate õnnetuste riski. KemS § 14 rakendamiseks on kindlasti vajalik riskihinnangu olemasolu ning kui sellist hinnangut ei viida läbi KSH raames, siis tuleb riskide hindamine ära teha eraldi protsessina. Lisatakse ka teave ja link juhendist „Kemikaaliseaduse kohase planeeringute kooskõlastamise ja ehitusprojektide heakskiitmise otsuse tegemine“, millest Päästeamet planeeringu kooskõlastamisel lähtub.
 - Kui planeeritav on eeldatavasti ohtlik ettevõtte, siis on samuti võimalikud ohtlike kemikaalide käitlemisel tekkivad õnnetused, mille mõju võib ulatuda ka planeeritavalt alalt välja ning seada ohtu inimeste elu ja tervise. Seega KeHJS § 5 kohane oluline keskkonnamõju on olemas ja KeHJS § 6 lõige 3 punkt 4 toodud kriteerium on täidetud ning soovituslik on läbi viia KSH, mille

raames hinnatakse planeeritava tegevusega kaasneva võivate õnnetuste riski. Riskihinnang on vajalik eelkõige ohtlike ettevõtete korral, mis tegelevad järgnevalt:

- mürgiste kemikaalide käitlemine;
- tuleohtlike gaaside käitlemine;
- kemikaalide tootmine.

Kui ohtliku ettevõtte planeerimisel riskihinnangut ei tehta, aga soovitakse Päästeameti kooskõlastust, siis riski osas ei ole võimalik Päästeametil planeeringut hinnata. Samuti on ettevõtte riskianalüüs kemikaaliseaduse tegevusloa saamiseks lõpuks siiski vajalik teha.

- Kas planeeritav tegevus võib muuta päästetöö toimepidevust⁴ (näiteks teede sh raudteede ja ülesõidukohtade ümberplaneerimist, mis toob kaasa muudatused väljasõiduteekondades ja elupäästevõimekuses või uute riskide lisandumine, mis loob vajaduse ressursside hankimiseks või ümberpaigutamiseks)?

Lisas 3 toodud on toodud olulise keskkonnamõjuga tegevused, mille korral on KSH kohustuslik ning nende tegevuste seos ohtlike ning suurõnnetuse ohuga ettevõtetega.

Lisas 4 on toodud tegevused, mille korral on KSH vajalikkuse kohta vajalik teha eelhinnang ning nende tegevuste seos ohtlike ning suurõnnetuse ohuga ettevõtetega.

3.3 KSH programmi osas seisukoha andmine

KSH programmi osas seisukoha küsimine on kajastatud KeHJS § 36 lõikes 3 ja programmi sisu on toodud KeHJS § 13. Programm koostatakse iga planeeringu liigi puhul, kui on algatatud KSH.

KSH programmi osas seisukoha andmisel vaatab Päästeamet:

- Kas KSH programm näeb ette olemasolevate riskiallikate kaardistamist ja nendest tuleneva mõju hinnangut planeeritavale, et võimaldada planeeringus PlanS § 7 lõike ja § 8 lõike 9 kohast hädaolukorra riskianalüüsi tulemustega arvestamist (arvestamist vajavad hädaolukorra riskid on toodud [Lisas 6](#))?

⁴ Analoogselt võib olla mõju ka teiste operatiivteenistuste (näiteks kiirabi) toimepidevusele.

- Kas juhul, kui planeeritav võib oluliselt muuta päästetöö⁵ toimepidevust piirkonnas, näeb KSH programm ette tekkinud mõju hinnangu? Olulise mõjuna päästetöödele saab käsitleda:

- Teede sh raudteede ja ülesõidukohtade ümberplaneerimist, mis toob kaasa muudatused väljasõiduteekondades ja elupäästevõimekuses.
- Uute riskide lisandumine (näiteks esimeste kõrghoonete planeerimine, uute ohtlike kemikaalide käitlemine), mis loob vajaduse ressursside hankimiseks või ümberpaigutamiseks.
- Jms

Kui nimetatud olukorrad võivad tekkida, siis tuleb KSH programmis viia läbi planeeritavatest muudatustest päästetöödele tekkivate mõjude hinnang kaasates sellesse Päästeameti.

1. Kas juhul, kui planeeritav tekitab ise olulise õnnetuse riski, näeb KSH programm ette tekkiva või muutuva õnnetuse riski analüüsi?

Olulise õnnetuse riskina võib mõista õnnetusi, millel on laiaulatuslik mõju (satub ohtu paljude inimeste elu ja tervis, vajalik võib olla ulatuslik evakueerimine, tekib suur keskkonnakahju, oluline mõju elutähtsate teenuste toimepidevusele). Nimetatud õnnetused võivad toimuda järgnevatel juhtudel:

- Ohtlike kemikaalide kohapealne käitlemine (hoiustamine, tootmine, töötlemine);
- Ohtlike kemikaalide transport;
- ...

Kui tegemist on uute suurõnnetuse ohuga või ohtlike ettevõtetega planeerimisega, siis võib riskianalüüsi detailsus sõltuda planeeringu liigist. Planeeringu faasis tehtava riskianalüüsi sisu on toodud [Lisas 5](#).

Planeerimise raames tehtav riskianalüüs ei pruugi olla sama, mis ettevõtte poolt kemikaaliseaduse kohase tegevusloa taotlemisel tehtav. Planeeringu materjalid on avalikud, ettevõtte riskianalüüsid võivad aga sisaldada ärisaladust ning ei ole sellisel kujul avalikustatavad.

Tagasisides lisatakse ka teave ja link juhendist „Kemikaaliseaduse kohase planeeringute kooskõlastamise ja ehitusprojektide heakskiitmise otsuse tegemine“, millest Päästeamet planeeringu kooskõlastamisel lähtub.

Päästeamet esitab iga KSH programmi puhul, millele on esitanud ettepanekuid, KSH korraldajale palve, et KSH programmi heakskiitmisel teavitataks Päästeametit esitatud ettepanekutega mitteametamise põhjendustest.

⁵ Analoogselt võib olla mõju ka teiste operatiivteenistuste (näiteks kiirabi) toimepidevusele.

Täiendavalt lisatakse märkus, et KSH aruanne esitatakse Päästeametile arvamuse avaldamiseks enne planeeringu kooskõlastusmenetlust.

3.4 KSH aruande osas seisukoha andmine

KSH aruande kohta eraldi seisukoha küsimist asjaomastelt asutustelt ei ole sätestatud, kohustuslik on KSH aruande eelnõu avalikustada (KeHJS § 37), mille raames on võimalik esitada KSH aruandele vastuväiteid ja ettepanekuid, mis peavad kajastuma koos arvestamise põhjendustega ka lõplikus aruande versioonis (KeHJS § 40 lg 4 p 17).

Kooskõlastusmenetluse kiiremaks läbiviimiseks on soovitatav ka juhul, kui KSH ja planeerimismenetlus on ühildatud, esitada KSH aruanne Päästeametile arvamuse avaldamiseks enne planeeringu kooskõlastusprotsessi. Selliselt on Päästeametil võimalik enne planeeringu kooskõlastusprotsessi täiendava info vajadused ja puudused KSH aruande osas välja tuua.

KSH aruande hindamisel tuleb lähtuda programmi osas antud kriteeriumitest ning planeeringu kooskõlastamisel vajaminevatest andmetest. Asjaolud, mida KSH aruande hindamisel vaadata on toodud peatükkides 3.3 ja 3.5.1-3.5.3.

3.5 Planeeringu kooskõlastamine

Päästeamet võib olla nii maakonna, üld- kui detailplaneeringute kooskõlastaja.

Kooskõlastamisel tuleb vaadata:

- Kas planeering on vastavuses kehtestatud üldisema planeeringu liigiga;
- Kas planeeringust ja planeeringule lisatud materjalidest (KSH aruandest, muudest riskianalüüsides) selgub planeeringu menetlemiseks vajalik info;
- Kas planeering vastab tuleohutusnõuetele.

Kui kooskõlastamisel ei viidata vastuolule seaduse või seaduse alusel kehtestatud õigusakti või kehtestatud planeeringuga, loetakse planeering kooskõlastatuks vaatamata planeeringu kohta esitatud teistele ettepanekutele ja vastuväidetele. (PlanS § 17 lg 4)

Kui Päästeamet peab planeeringu kohta esitatud andmeid oma hinnangu kujundamiseks puudulikeks, siis küsitakse täiendavat informatsiooni või keeldutakse menetlustoimingust tuues välja põhjused.

Hinnangud, ettepanekud ja vastuväited, mis Päästeametil on tekkinud lisaks õigusaktidest tulenevale (näiteks riskide hindamise osas, planeeritud riskiallikate paiknemise osas jne) esitatakse kooskõlastuse (näiteks „kooskõlastame järgmistel tingimustel“) või kooskõlastusest keeldumise juures.

Kuna Päästeametil on otsustamisel suur kaalutusõigus, peavad kõik vastused olema motiveeritud (põhjendatud). Seega tuleb planeeringu kohta antavas vastuses alati (ka kooskõlastus märkusteta juhul) ära tuua, milliseid aspekte on planeeringu puhul hinnatud, hindamise aluseks olnud dokumendid ja põhjendused, kuidas kooskõlastuseni ja/või esitatud seisukohtadeni jõuti.

Kooskõlastusest keeldumine peab olema vormistatud kirjalikult ja sisaldama eelpool nimetatud kaalutlusi.

Päästeamet esitab iga planeeringu kooskõlastamisel, mille juures antakse kooskõlastus tingimustega, planeeringu korraldajale palve, et planeeringu vastuvõtmisel teavitataks meie esitatud ettepanekutega arvestamisest. Kui ettepanekutega ei ole arvestatud ja seda ei ole piisavalt põhjendatud, siis saab Päästeamet esitada planeeringu üle järelevalvajale planeeringu kohta vastuväite.

3.5.1 Maakonnaplaneeringu kooskõlastamine

Maakonnaplaneering tuleb kooskõlastada asjaomase riigiasutusega, kelleks võib olla ka Päästeamet, kui planeeritakse olulise ruumilise mõjuga objekti (PlanS § 17 lg 2 p 4). Lisaks võib Siseministeerium määrata täiendavate asutustega kooskõlastamise vajaduse, kelleks võib olla ka Päästeamet (PlanS § 17 lg 3 p 1). Vabariigi Valitsuse 18. juuli 2013 korraldusega nr 337 algatatud uute maakonnaplaneeringute koostamisel tuleb arvestada Siseministeeriumi poolt koostatud lähteülesandega, millega Siseministeerium on näinud ette maakonnaplaneeringute kooskõlastamise Päästeametiga. Päästeameti kooskõlastus tähendab sealjuures, et hädaolukorra riskianalüüsi tulemusi on arvesse võetud.

Maakonnaplaneeringu puhul tuleb koostada ka KSH, mille aruanne peab kooskõlastamise ajaks olema kättesaadav. KSH aruandest ja

maakonnaplaneeringust või teistest planeeringu juurde käivatest materjalidest peavad selguma:

- Olemasolevad riskiallikad ja nende mõju hinnang planeeritavale ning sellega arvestamise põhjendus;
- Planeeritavad riskiallikad ja nende mõju hinnang olemasolevale ning kaitsemeetmed, mida rakendatakse;
- Planeeritava poolt mõju olemasolul selle hinnang päästetöö toimepidevusele⁶.

Kooskõlastamisel vaatab Päästeamet:

- Kas eespool nimetatud teave selgub ja vastab Päästeametile teadaolevale infole? Kui nimetatud teemasid ei ole käsitletud ja riskihinnangud puuduvad või on puudulikud, ei ole võimalik Päästeametil selles osas planeeringule hinnangut anda. Sellisel juhul tuleb anda vastus, kus on toodud täiendava info vajadus.
- Milline otsus on planeeritud suurõnnetuse ohuga ettevõtete või olemasolevate suurõnnetuse ohuga ettevõtete ümber planeeritava puhul tulenevalt juhendist „Kemikaaliseaduse kohase planeeringute kooskõlastamise ja ehitusprojektide heakskiitmise otsuse tegemine“? Sellest tulenevalt põhjendatakse vastuses, mis osas ja ulatuses planeeritav metoodikaga vastuollu läheb ja Päästeameti seisukohaks saab olla planeeritava mitte planeerimine või muutmine.

3.5.2 Üldplaneeringu kooskõlastamine

Üldplaneering tuleb kooskõlastada asjaomase riigiasutusega, kelleks võib olla ka Päästeamet, kui planeeritakse olulise ruumilise mõjuga objekti (PlanS § 17 lg 2 p 4). Lisaks võib kohalik omavalitsus määrata Päästeametiga kooskõlastamise ka teistel juhtudel, kui ta peab seda vajalikuks (PlanS § 17 lg 2 p 3). Üldplaneering tuleb kindlasti Päästeametiga kooskõlastada, kui planeeritakse uut suurõnnetuse ohuga ettevõtet või olemasoleva ettevõtte ümbrust (KemS § 14 lg 2).

Päästeamet näeb kõigi üldplaneeringute puhul vajaduse osaleda nende kooskõlastamisel, kuna üldplaneeringud hõlmavad tõenäoliselt olemasolevaid riskiallikaid ja/või näevad ette uued riskiallikad.

⁶ Analoogselt võib olla mõju ka teiste operatiivteenistuste (näiteks kiirabi) toimepidevusele.

Üldplaneeringu puhul tuleb koostada ka KSH, mille aruanne peab kooskõlastamise ajaks olema kättesaadav. KSH aruandest ja üldplaneeringust või teistest planeeringu juurde käivatest materjalidest peavad selguma:

- Olemasolevad riskiallikad ja nende mõju hinnang planeeritavale ning sellega arvestamise põhjendus;
- Planeeritavad riskiallikad ja nende mõju hinnang olemasolevale ning kaitsemeetmed, mida rakendatakse;
- Planeeritava poolt mõju olemasolul selle hinnang päästetöö⁷ toimepidevusele.

Kooskõlastamisel vaatab Päästeamet:

- Kas eespool nimetatud teave selgub ja vastab Päästeametile teadaolevale infole? Kui nimetatud teemasid ei ole käsitletud ja riskihinnangud puuduvad või on puudulikud, ei ole võimalik Päästeametil selles osas planeeringule hinnangut anda. Sellisel juhul tuleb anda vastus, kus on toodud täiendava info vajadus.
- Milline otsus on planeeritud suurõnnetuse ohuga ettevõtete või olemasolevate suurõnnetuse ohuga ettevõtete ümber planeeritava puhul tulenevalt juhendist „Kemikaaliseaduse kohase planeeringute kooskõlastamise ja ehitusprojektide heakskiitmise otsuse tegemine“? Sellest tulenevalt põhjendatakse vastuses, mis osas ja ulatuses planeeritav meetodikaga vastuollu läheb ja Päästeameti seisukohaks saab olla planeeritava mitte planeerimine või muutmine.
- Milline on üldplaneeringu vastavus tuleohutusnõuetele sh päästetöö teostamise võimalikkus nii palju, kui seda on kajastatud (nõuded toodud [Lisas 7](#))?

Kui tegemist on suurõnnetuse ohuga ettevõteteid või nende ohuala puudutavate planeeringutega, tuuakse Päästeameti vastuses ära kemikaaliseaduse § 14 lõikes 3 nõutu:

- kas kavandatav planeering suurendab suurõnnetuse riski või selle tagajärgede raskust;
 - Uue suurõnnetuse ohuga ettevõtte puhul on alati tegemist riski tekkimisega. Olemasolevas suurõnnetuse ohuga ettevõttes muudatuste planeerimisel sõltub riski muutuse suurus muudatustest. Ohualasse planeerimisel suureneb risk, kuna ohualas suureneb kahjustada saada võivate inimeste ja vara hulk. Riski suuruse või muutumise hinnang antakse tulenevalt tegevusest ja planeeringu juures olevast riskihinnangust.

⁷ Analoogselt võib olla mõju ka teiste operatiivteenistuste (näiteks kiirabi) toimepidevusele.

- suurõnnetuse riski või selle tagajärgede raskuse suurenemisel tuuakse välja ohualasse jääv piirkond;
 - Ettevõtete ohuala selgub ohuala planeeringu juures olevast riskihinnangust. Sellest tulenevalt antakse hinnang tekkinud või muutunud ohualale.
- kas ettevõtte õnnetuste ennetamiseks kavandatud meetmed on piisavad;
 - Uue planeeritud ettevõtte või olemasolevas ettevõttes muudatuste planeerimisel peavad õnnetuse ennetamiseks kavandatud meetmed, sh nende vastavus parimale võimalikule tehnoloogiale (PVT), selguma planeeringu juures olevast riskihinnangust. Selle põhjal antakse planeeritud meetmete hinnang. Planeeringus võidakse käsitleda ka olemasolevatesse ettevõtetesse planeeritud riske täiendavaid riske maandavaid meetmeid, sellisel juhul antakse hinnang ka neile.
- kas enne planeeringu kinnitamist või ehitusloa väljastamist peab ettevõtja kohalikule omavalitsusele ja Päästeametile esitama lisainformatsiooni;
 - Vastavalt vajadusele (näiteks lisauuringud planeeritud meetmete efektiivsuse tõestamiseks). Siin on ka võimalikud soovitusel detailplaneeringu etapiks.
- Päästeameti soovitusel suurõnnetuse riskide maandamise ja muude asjaolude kohta.
 - Kui planeeritavad meetmed ei ole piisavad, siis tuuakse ära täiendavad soovituslikud meetmed (näiteks õnnetusest teavitamissüsteemid, õnnetuse korral tegutsemine, hoonete paigutus, ventilatsioon jne).

Lisaks saab Päästeamet tuua üldplaneeringu kooskõlastamisel välja detailplaneeringu kohustusega objektid, milleks võivad olla:

- Suurõnnetuse ohuga ettevõtetes muudatuste tegemine (näiteks uued rajatised);
- Suurõnnetuse ohuga ettevõtte ohualasse planeeritav (kui tegemist ei ole tihuasustusaladega).

3.5.3 Detailplaneeringu kooskõlastamine

Detailplaneeringu kooskõlastamise vajaduse Päästeametiga määrab kohalik omavalitsus (PlanS § 17 lg 2 p 3). Oluline on, et Päästeametiga kooskõlastataks detailplaneeringud, mis puudutavad hoonete ehitamist, veevärgi ehitamist ja teede ning tänavate ehitamist.

Detailplaneering tuleb kindlasti Päästeametiga kooskõlastada, kui planeeritakse uut suurõnnetuse ohuga ettevõtet või muudatusi olemasolevas ettevõttes või olemasoleva ettevõtte ümbrust (KemS § 14 lg 2).

Detailplaneeringu puhul ei ole alati KSH koostamise kohustust. Kui detailplaneeringuga on koostatud KSH, peab selle aruanne olema kooskõlastamise ajaks kättesaadav. Kui planeeritakse uut suurõnnetuse ohuga ettevõtet või muudatusi olemasolevas suurõnnetuse ohuga ettevõttes, siis on planeeringu hindamiseks vajalik planeeringu juurde kuuluv riskianalüüs. Kui seda ei ole tehtud KSH raames, peab nimetatud riskianalüüs olema tehtud eraldi ja edastatud Päästeametile. Antud riskianalüüs peab olema planeeringu juurde kuuluv avalikustatud dokument, mistõttu ei pruugi tegemist olla kemikaaliseaduse kohase tegevusloa taotlemisel tehtava riskianalüüsiga, mis võib sisaldada ärisaladust. Planeeringu juures olev riskianalüüs peab vastama peatükis 3.2 toodud KSH raames tehtava riskianalüüsi sisule.

Detailplaneeringu puhul vaatab Päästeamet:

- Milline on detailplaneeringu vastavus tuleohutusnõuetele sh päästetöö teostamise võimalikkus (nõuded toodud [Lisas 7](#))?

Suurõnnetuse ohuga ettevõtet puudutava planeeringu kooskõlastamisel vaatab Päästeamet täiendavalt:

- Kas planeeritava kohta on läbi viidud riskianalüüs ja see vastab soovitud sisule? Kui nimetatud teemasid ei ole käsitletud ja riskihinnangud puuduvad või on puudulikud, ei ole võimalik Päästeametil selles osas planeeringule hinnangut anda. Sellisel juhul tuleb anda vastus, kus on toodud täiendava info vajadus.
- Milline otsus on planeeritud suurõnnetuse ohuga ettevõtte puhul tulenevalt juhendist „Kemikaaliseaduse kohase planeeringute kooskõlastamise ja ehitusprojektide heakskiitmise otsuse tegemine“? Sellest tulenevalt põhjendatakse vastuses, mis osas ja ulatuses planeeritav meetodikaga vastuollu läheb ja Päästeameti seisukohaks saab olla planeeritava mitte planeerimine või muutmine.
- Milline on mõju hinnang päästetöö toimepidevusele⁸, kui KSH seda kajastab?

Päästeameti vastuses tuuakse muuhulgas ära kemikaaliseaduse § 14 lõikes 3 nõutu:

⁸ Analoogselt võib olla mõju ka teiste operatiivteenistuste (näiteks kiirabi) toimepidevusele.

- kas kavandatav planeering suurendab suurõnnetuse riski või selle tagajärgede raskust;
 - Uue suurõnnetuse ohuga ettevõtte puhul on alati tegemist riski tekkimisega. Olemasolevas suurõnnetuse ohuga ettevõttes muudatuste planeerimisel sõltub riski muutuse suurus muudatustest. Riski suuruse või muutumise hinnang antakse tulenevalt tegevusest ja planeeringu juures olevast riskihinnangust.
- suurõnnetuse riski või selle tagajärgede raskuse suurenemisel tuuakse välja ohualasse jääv piirkond;
 - Ohuala selgub planeeringu juures olevast riskihinnangust. Sellest tulenevalt antakse hinnang tekkinud või muutunud ohualale.
- kas ettevõtte õnnetuste ennetamiseks kavandatud meetmed on piisavad;
 - Õnnetuse ennetamiseks kavandatud meetmed, sh nende vastavus parimale võimalikule tehnoloogiale (PVT) peavad selguma planeeringu juures olevast riskihinnangust. Selle põhjal antakse planeeritud meetmete hinnang.
- kas enne planeeringu kinnitamist või ehitusloa väljastamist peab ettevõtja kohalikule omavalitsusele ja Päästeametile esitama lisainformatsiooni;
 - Vastavalt vajadusele. Siin on ka võimalikud soovitusel ehitusprojekti etapiks.
- Päästeameti soovitusel suurõnnetuse riskide maandamise ja muude asjaolude kohta.
 - Kui planeeritavad meetmed ei ole piisavad, siis tuuakse ära täiendavad soovituslikud meetmed (näiteks õnnetusest teavitamissüsteemid, õnnetuse korral tegutsemine, hoonete paigutus, ventilatsioon jne)

Kui tegemist on olemasoleva ettevõtte ohuala puudutava detailplaneeringuga ja planeeritava enda puhul ei ole tegemist tegevusega, mis oleks nõudnud KSH tegemist, siis peab planeeringu materjalidest selguma, et planeeringu koostaja on teadlik, et antud planeering asub suurõnnetuse ohuga ettevõtte ohualas ning on koostanud planeeringu arvestades suurõnnetuse ohuga ettevõttest lähtuva riskiga. Planeeringu kohta on sellisel juhul soovitatav koostada riskianalüüs, mis võimaldab näidata riskiga arvestamist.

Suurõnnetuse ohuga ettevõtte ohuala puudutava planeeringu kooskõlastamisel vaatab Päästeamet:

- Millise suurõnnetuse ohuga ettevõtte ohualas ja kus täpselt planeeritav asub? Info ohualade kohta saab KSH aruandest või planeeringu kohta tehtud riskianalüüsist, kui need puuduvad, siis olemasoleva ettevõtte

riskianalüüsid. Sealjuures tuleks lähtuda peatükis 3.2 ohuala kohta toodud kriteeriumitest.

- Milline otsus on tulenevalt juhendist „Kemikaaliseaduse kohase planeeringute kooskõlastamise ja ehitusprojektide heakskiitmise otsuse tegemine“ ohualasse planeeritava kohta? Sellest tulenevalt põhjendatakse vastuses, mis osas ja ulatuses planeeritav meetodikaga vastuollu läheb ja Päästeameti seisukohaks saab olla planeeritava mitte planeerimine või muutmine.
- Kuidas on tagatud päästetöö teostamise võimalikkus?
- Milline on detailplaneeringu vastavus tuleohutusnõuetele?

Päästeameti vastuses tuuakse muuhulgas ära kemikaaliseaduse § 14 lõikes 3 nõutu:

- kas kavandatav planeering suurendab suurõnnetuse riski või selle tagajärgede raskust;
 - Suurõnnetuse ohuga ettevõtte ohualasse planeerimisel suureneb risk, kuna ohualas suureneb kahjustada saada võivate inimeste ja vara hulk. Riski suurenemise hinnang antakse, kas tulenevalt planeeringu juures olevast riskianalüüsist või selle puudumisel olemasoleva ettevõtte riskianalüüsist. Sealjuures tuleks lähtuda peatükis 3.2 ohuala kohta toodud kriteeriumitest.
- suurõnnetuse riski või selle tagajärgede raskuse suurenemisel tuuakse välja ohualasse jääv piirkond;
 - Ohuala selgub planeeringu juures olevast riskihinnangust või selle puudumisel olemasoleva ettevõtte riskianalüüsist. Sealjuures tuleks lähtuda peatükis „KSH programmi osas seisukoha andmine“ ohuala kohta toodud kriteeriumitest. Sellest tulenevalt antakse hinnang tekkinud või muutunud ohualale.
- kas ettevõtte õnnetuste ennetamiseks kavandatud meetmed on piisavad;
 - Meetmed, mida planeeritava puhul tulenevalt ohualas asumisest kavatakse rakendada, peavad selguma planeeringust ja selle juures olevatest dokumentidest (näiteks riskianalüüsist). Võimalik, et täiendavaid meetmeid on planeeritud ka olemasolevasse suurõnnetuse ohuga ettevõttesse. Sellisel juhul peavad ka need selguma planeeringu juures olevatest dokumentidest. Selle põhjal antakse planeeritud meetmetele hinnang.
- kas enne planeeringu kinnitamist või ehitusloa väljastamist peab ettevõtja kohalikule omavalitsusele ja Päästeametile esitama lisainformatsiooni;
 - Vastavalt vajadusele. Siin on ka võimalikud soovitusel ehitusprojekti etapiks.

- Päästeameti soovitused suurõnnetuse riskide maandamise ja muude asjaolude kohta.
 - Kui planeeritavad meetmed ei ole piisavad, siis tuuakse ära täiendavad soovituslikud meetmed (näiteks õnnetusest teavitamissüsteemid, õnnetuse korral tegutsemine, hoonete paigutus, ventilatsioon jne)

Kasutatud materjalid

- Planeerimisseadus (PlanS)
- Kemikaaliseadus (KemS)
- Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus (KeHJS)
- Päästeseadus (PäästeS)

- Siseministeeriumi kodulehekülg ruumilise planeerimise osas (<https://www.siseministeerium.ee/planeeringud/>, vaadatud 05.09.2013)
- Keskkonnaministeeriumi kodulehekülg keskkonnamõju strateegilise hindamise osas (<http://www.envir.ee/92011>, vaadatud 09.09.2013)
- Tallinna planeeringute juhend (<http://planeerimine.linnalabor.ee/>, vaadatud 11.09.2013)

- Planeeringud, nende omavahelised seosed, Tuulikki Laesson, 02.11.2012 (koolitusmaterjal)
- Ehitusõigus, Tuulikki Laesson, 09.11.2012 (koolitusmaterjal)
- Development of European Guidance and a common Risk/Hazard Assessment Database for Land-Use Planning in the context of Major Accident Hazards , Christou, M.Struckl, S.Duffield, European Commission – JRC – MAHB, O.Salvi, D.Hourtolou, INERIS (France), J.Post, H.Beerens, RIVM (Netherlands), 2004 (esitlusmaterjal)

Lisad

Lisa 1. Ruumilise planeerimise tegevused ja Päästeameti roll

Päästeameti osa erinevates planeeringu protsessides

Nr	Tegevus	Päästeameti osa
1	Kavatsetavatest planeeringutest teavitamine	-
2	Planeeringu koostamise algatamine	-
3	Algatatud planeeringutest informeerimine	Ootus saada Päästeameti kaasamist nõudvatest planeeringutest (vt peatükk 2.1) KOV-lt otseteavitus planeeringu algatamise kohta.
4	Planeeringu koostamine ja kaasamine	Päästeamet osaleb vastavalt maavalitsuse või kohaliku omavalitsuse poolsele kaasamisele. Kaasamist nõudvad juhtumid toodud peatükis 2.1.
5	Planeeringu kooskõlastamine	Päästeamet on üks planeeringuid kooskõlastavatest asutustest. Päästeameti kooskõlastust vajavad planeeringud on toodud peatükis 2.2. Kooskõlastamise aluseks olevad põhimõtted on toodud peatükis 3.
6	Planeeringu vastuvõtmine ja avalik väljapanek	Ootus saada nende planeeringute puhul, millele Päästeamet on esitanud tingimusi/ettepanekuid, otseteavitust tingimuste/ettepanekute arvestamise või põhjendatult nendega mitteametamise kohta (vt peatükk 3.5).
7	Planeeringu kehtestamine ja sellest teatamine	Ootus saada nende planeeringute, millele Päästeamet on esitanud tingimusi/ettepanekuid, kehtestamisest otseteavitust.
(8)	Planeeringute kehtestamise vaidlustamine	-
(9)	Kehtestatud planeeringu kehtetuks	-

	tunnistamine	
--	--------------	--

Päästeameti osa erinevates KSH tegevustes

Nr	Tegevus	Päästeameti osa
1	KSH eelhindamine	Päästeamet võib-olla üks asjaomastest asutustest, kellelt tuleb KSH vajalikkuse osas seisukohta küsida (vt peatükk 2.1). Kindlasti saab Päästeameti seisukohta vajalikuks lugeda tegevuste puhul, millega võib kaasneda suurõnnetuse risk ja/või mõju päästetöö toimepidevusele. KSH vajalikkuse osas seisukoha andmise põhimõtted on toodud peatükis 3.2.
2	KSH algatamine või algatamata jätmine ja sellest teavitamine	Kõikidest otsustest, mille puhul on eelnevalt küsitud Päästeameti seisukohta KSH vajalikkuse osas, peab KSH koostamise korraldaja teavitama Päästeametit (liht- või tähtkirjaga).
3	KSH programmi koostamine ja avalikustamine	Päästeamet võib olla üks asjaomastest asutustest, kellelt tuleb KSH programmi osas seisukohta küsida (vt peatükk 2.1). Kindlasti tuleb Päästeametilt KSH programmi osas seisukohti küsida, tegevuste puhul, millega võib kaasneda suurõnnetuse risk ja/või mõju päästetöö toimepidevusele. KSH programmi osas seisukoha andmise põhimõtted on toodud peatükis 3.3. Sellisel juhul peab ka KSH programmi avalikustamisest teavitama Päästeametit (liht- või tähtkirjaga).
4	Programmi heakskiitmine ja heakskiitmata jätmine	Ootus saada nende KSH programmide puhul, millele Päästeamet on esitanud seisukohti, otseteavitust seisukohtadega mitteametliku põhjendustest (vt peatükk 3.3).
5	KSH aruande koostamine	Vajadusel kaasatakse Päästeamet. KSH programmi osas seisukohtade esitamisel võib Päästeamet tuua kaasamise vajadused ka eraldi välja tuua, näiteks mõju analüüs päästetöö toimepidevusele.

6	KSH aruande avalikustamine	Kui Päästeametilt on küsitud seisukohti KSH eelhindamisel ja/või KSH programmi osas ja/või planeeritakse KSH juurde käiv planeering Päästeametiga kooskõlastada, peaks ka KSH aruande osas küsima Päästeameti seisukohti. Planeeringu kooskõlastusmenetluse sujuvamaks kulgemiseks, peaks Päästeametil olema võimalus esitada oma seisukohti KSH aruandele enne planeeringu kooskõlastamismenetlust. KSH aruande osas seisukoha andmise põhimõtted on toodud peatükis 3.4. Sellisel juhul peab ka KSH avalikustamisest teavitama Päästeametit (liht- või tähtkirjaga).
7	KSH aruande heakskiitmine või heakskiitmata jätmine	-
8	Strateegilise planeerimisdokumendi kehtestamisest teavitamine	Kui planeeringuga tehakse koos KSH, teavitatakse planeeringu kooskõlastamisest asjaomaseid asutusi. Päästeamet on asjaomaseks asutuseks, kui on varasemalt kehtestatud planeeringu koostamisel või selle raames tehtava KSH juures osalenud või planeeringu kooskõlastanud. Muuhulgas peab teavitamisel selgitama, mis põhjustel valiti kehtestatud lahendus alternatiivsete hulgast, seega peaks olema ka põhjendus riskide ja nende maandamise ning aktsepteerimise osas.

Lisa 2. Olulise ruumilise mõjuga objektid, ohtlike veoste kaasnemine ja suurõnnetuse ohuga või ohtlikuks ettevõtteks liigitumine

Järgnevas tabelis on kajastatud Vabariigi Valitsuse 15.07.2003. a määruses nr 198 „Olulise ruumilise mõjuga objektide nimekiri“ olulise ruumilise mõjuga objektide seost ohtlike veostega ja ohtlike ning suurõnnetuse ohuga ettevõtetega.

Nr	Olulise ruumilise mõjuga objekt	Ohtlike veoste kaasnemine	Suurõnnetuse ohuga või ohtlik ettevõte
1	Toornafta töötlemise tehas, kui päevas kasutatakse toorainet 500 tonni või rohkem.	+	+
2	Naftatoodete terminal kogumahutavusega üle 5000 m ³ .	+	+(Suurõnnetuse ohuga ettevõte, 2400-3500 tonni hoiustavad terminalid on ka suurõnnetuse ohuga ettevõtted, aga ei ole olulise ruumilise mõjuga objektid.)
3	Keemiatoodete terminal kogumahutavusega üle 5000 m ³ D- või C-kategooria kemikaali või 500 m ³ B-kategooria kemikaali või 50 m ³ A-kategooria kemikaali. ⁹	+	+(Suurõnnetuse ohuga või ohtlikud ettevõtted, väiksemaid koguseid keemiatooteid hoiustavad terminalid on ka ohtlikud või suurõnnetuse ohuga ettevõtted, aga ei ole olulise ruumilise

⁹ Tegemist on MARPOL-i kategooriatega. Kemikaalid on liigitatud kategooriatesse A-D keskkonnaohtlikkuse järgi. Näiteks: A-väga ohtlik, D-ohtlik üksnes suurtes kogustes.

			mõjuga objektid.)
4	Aatomielektrijaam.	+	-
5	Elektrijaam, mille energiatoodang ületab 500 MW.	v	v
6	Rohkem kui 5 tuulikuga tuuleelektrijaam koguvõimsusega üle 7,5 MW.	-	-
7	Radioaktiivsete jäätmete ajutine või lõppladustuspaik.	+	-
8	Lennuväli	+	-
9	Kauba- või reisisadam mererannal.	+ (Kaubasadam)	- (Sadam ise ei ole ohtlik ega suurõnnetuse ohuga ettevõtte, aga võivad olla sadama territooriumil asuvad ettevõtted.)
10	Tavajäätmeprügila või püsijäätmeprügila üle 25 000 tonni jäätmete ladestamiseks.	-	-
11	Tavajäätmete käitlemise ettevõtte võimsusega üle 100 tonni ööpäevas.	-	-
12	Ohtlike jäätmete prügila.	+	v
13	Ohtlike jäätmete käitlemise ettevõtte.	+	- (Võib olla suurõnnetuse ohuga ettevõtte)
14	Tamid ja veehoidlad rohkem kui 10 000 000 m ³ vee kinnipidamiseks või hoidmiseks.	-	-
15	Tselluloosi-, paberi- või kartongitehas.	v	v
16	Mootorsõidukite alaline võidusõidu- või testimisrada.	-	-
17	Kaitseväe keskpõlvügon.	+	-
18	Tsemenditehas.	v	v
19	Loomsete jäätmete matmispaik ja käitlemise tehas.	-	-
20	Pärmi tööstusliku tootmise tehas.	+	+

			(Võib olla ohtlik ettevõtte, kasutatakse kemikaale.)
21	Lõhkeainete tootmise tehas.	+	+

„+“ – kaasnevad kindlasti ohtlikud veosed/on kindlasti ohtlik või suurõnnetuse ohuga ettevõtte

„v“ - võivad kaasneda ohtlikud veosed/võib olla ohtlik või suurõnnetuse ohuga ettevõtte

„-“ – ei kaasne ohtlikke veoseid/ei ole ohtlik ega suurõnnetuse ohuga ettevõtte

Tulenevalt eelnevast saab öelda, et kõik olulise ruumilise mõjuga objektidena toodud naftasaaduste ja keemiatoodete terminalid on ohtlikud või suurõnnetuse ohuga ettevõtted. Samas ei ole kõik sama tüüpi suurõnnetuse ohuga või ohtlikud ettevõtted automaatselt olulise ruumilise mõjuga objektid, kuna kemikaaliseaduses toodud künniskogused ja alammäärad on madalamad kui olulise ruumilise mõjuga objektidele antud naftatoodete või keemiatoodete kogused. Lisaks on olulise ruumilise mõjuga objekte, mis ei ole suurõnnetuse ohuga või ohtlikud ettevõtted, kuid mille tegevusega võivad kaasneda siiski ohtlikud veosed (näiteks lennujaamad, radioaktiivsete jäätmete ladustamispaigad).

Lisa 3. Olulise keskkonnamõjuga tegevused ja suurõnnetuse ohuga või ohtlikuks ettevõtteks liigitumine

Järgnevas tabelis on kajastatud KeHJS § 6 lõikes 1 toodud olulise keskkonnamõjuga tegevused, mille korral on KSH kohustuslik ning nende tegevuste seos ohtlike ning suurõnnetuse ohuga ettevõtetega.

Nr	Olulise keskkonnamõjuga tegevus	Suurõnnetuse ohuga või ohtlik ettevõtte
1	Nafta töötlemine, välja arvatud naftast ainult määrdeainete tootmine	+
2	Kivisöe või põlevkivi gaasistamine või vedeldamine, kui päevas kasutatakse toorainet 500 tonni või rohkem.	v
3	Soojuselektrijaama või muu põletusseadme ehitamine, kui selle nominaalne soojusvõimsus on 300 megavatti või rohkem.	v
4	Tuumaelektrijaama või muu tuumaseadme ehitamine, sulgemine või dekomisjoneerimine, välja arvatud uurimisseade lõhustuva või tuumasünteesmaterjali tootmiseks või töötlemiseks, kui selle maksimaalne soojusvõimsus ei ületa ühte kilovatti püsivat soojuskoormust.	-
5	Tuuleelektrijaama püstitamise veekogusse.	-
6	Tuumkütuse tootmine või rikastamine, kiiritatud tuumkütuse töötlemine või kasutatud tuumkütuse või radioaktiivsete jäätmete käitlemine.	v
7	Kasutatud tuumkütuse või radioaktiivsete jäätmete ajutise või lõpphoiustupaiga ehitamine.	-
8	Malmi või terase esmane sulatamine.	+
9	Metallimaagist, rikastatud maagist või vanametallist värviliste metallide tootmine metallurgilise või keemilise protsessi või elektrolüüsi abil.	+
10	Asbesti tootmine, asbesti või asbesti sisaldavate toodete töötlemine või käitlemine, kui asbesttsemendi valmistoodangu maht ületab 20 000 tonni aastas, hõõrdematerjalide	v

	valmistoodangu maht ületab 50 tonni aastas või muude valmis asbesttoodete valmistoodangu maht ületab 200 tonni aastas.	
11	Aine tootmine tööstuslikus mahus keemilise protsessi abil, kui mitu seadet on järjestatud ja omavahel funktsionaalselt seotud ning toodavad orgaanilisi või anorgaanilisi põhikemikaale, fosfor-, lämmastik- või kaaliumväetisi liht- või liitväetisena, taimekaitsevahendeid või biotsiide, ravimeid keemilise või bioloogilise protsessi käigus või lõhkeaineid.	+
12	Paberi või papi tootmine tootmisvõimsusega vähemalt 200 tonni ööpäevas või pulbi tootmine puidust või samalaadsetest kiudmaterjalidest.	v
13	Kiirtee, 2100 meetri pikkuse või pikema peamaandumisrajaga lennuvälja, üle kümne kilomeetri pikkuse nelja sõidurajaga tee püstitamine või ühe või kahe sõidurajaga tee ehitamine vähemalt nelja sõidurajaga teeks.	-
14	Uue raudteeliini ehitamine või uue raudteejaama ehitamine, kui ühe rajaga raudteeliini puhul on vähemalt neli jaamateed ja kahe rajaga raudteeliini puhul vähemalt viis jaamateed, olemasoleva raudteejaama laiendamine, kui laiendamise tulemusel on raudteejaamas ühe rajaga raudteeliini puhul vähemalt neli jaamateed ja kahe rajaga raudteeliini puhul vähemalt viis jaamateed, või olemasoleva raudteejaama jaamateede pikendamine pikkuseni vähemalt 1000 meetrit, kui raudteejaamas on ühe rajaga raudteeliini puhul vähemalt neli jaamateed ja kahe rajaga raudteeliini puhul vähemalt viis jaamateed	-
15	Siseveekogus sadama või sellise veetee püstitamine, mis on projekteeritud 1350 tonni ületava veeväljasurvega aluste jaoks.	-
16	Sadama või maismaaga ühendatud kai püstitamine, kui see teenindab 1350 tonni ületava veeväljasurvega aluseid.	-
17	Mere ning Peipsi järve, Lämmijärve ja Pihkva järve süvendamine alates pinnase mahust 10 000 kuupmeetrit, merepõhja ning Peipsi järve, Lämmijärve ja Pihkva järve tahkete ainete uputamine alates ainete mahust 10 000 kuupmeetrit, muu veekogu süvendamine alates pinnase mahust 500 kuupmeetrit või muusse veekogusse tahkete ainete uputamine alates	-

	ainete mahust 500 kuupmeetrit.	
18	Põhjavee võtmine vähemalt 10 miljonit kuupmeetrit aastas.	-
19	Veejuhtme püstitamine, kui keskmine vooluhulk ületab 100 miljonit kuupmeetrit aastas või kui veehaardes oleva vee keskmine vooluhulk on üle 2000 miljoni kuupmeetri aastas ja veejuhtme kaudu ärajuhitava vee hulk ületab viit protsenti veehaarde aastasest keskmisest vooluhulgast.	-
20	Reoveepuhastusseadme püstitamine, kui selle võimsus on üle 150 000 inimekvivalendi.	v
21	Tundlikule suublale hüdroelektrijaama, tammi, paisu või veehoidla püstitamine või selle rekonstrueerimine.	-
22	Ohtlike jäätmete põletamine, keemiline töötlemine või ladestamine.	v
23	Tavajäätmete põletamine või keemiline töötlemine üle 100 tonni ööpäevas või tavajäätmete prügila püstitamine, kui selle üldmaht on üle 25 000 tonni	-
24	Vähemalt 1,5 hektari suuruse alaga prügila sulgemine.	-
25	Maagaasi, nafta- või keemiatoodete või muude vedelainete transportimiseks üle 40 kilomeetri pikkuse ja 800 millimeetrise läbimõõduga torustiku püstitamine.	-
26	Maapõues säilitatava süsinikdioksiidi transportimiseks üle 40 kilomeetri pikkuse ja üle 800 millimeetrise läbimõõduga torustiku ning sellega seotud pumbajaamade ehitamine.	-
27	Merepõhjast või maismaalt ööpäevas üle 500 tonni nafta või üle 500 000 kuupmeetri maagaasi ammutamine.	v
28	Niisuguse linnu-, sea- või veisefarmi püstitamine, kus saab kasvatada rohkem kui 85 000 broilerit või 60 000 kana, 3000 nuumsiga arvestuskaaluga igaüks üle 30 kilogrammi, 900 emist, 450 lüpsilehma, 600 lihaveist või 900 kuni 24 kuu vanust noorveist.	-
29	Pealmaakaevandamine suuremal kui 25 hektari suurusel alal, allmaakaevandamine või turba mehhaniseeritud kaevandamine.	-
30	Pealmaakaevandamise lõpetamine suuremal kui 25 hektari suurusel alal, allmaakaevandamise või turba mehhaniseeritud kaevandamise lõpetamine.	-

31	Kõrgepingeliini püstitamine, kui selle pinge on üle 220 kilovoldi ja pikkus üle 15 kilomeetri.	-
32	Üle 100 hektari suuruse pindalaga metsamaa või märgala muutmine, nagu kuivendamine või raadamine.	-
33	Naftatoodete terminali püstitamine, kui selle kogumahutavus ületab 100 000 kuupmeetrit.	+ Väiksemaid koguseid hoiustavad terminalid (alates 2500 tonni) on ka suurõnnetuse ohuga ettevõtted, aga KSH ei ole siis nõutud.
34	Keemiatoodete terminali püstitamine, kui selle kogumahutavus ületab 5000 kuupmeetrit D- või C-kategooria kemikaali, 500 kuupmeetrit B-kategooria kemikaali või 50 kuupmeetrit A-kategooria kemikaali. ¹⁰	+ Väiksemaid koguseid keemiatooteid hoiustavad terminalid võivad ka ohtlikud või suurõnnetuse ohuga ettevõtted olla, aga KSH ei ole nõutud.

„+“ – on kindlasti ohtlik või suurõnnetuse ohuga ettevõtte

„v“ - võib olla ohtlik või suurõnnetuse ohuga ettevõtte

„-“ – ei ole ohtlik ega suurõnnetuse ohuga ettevõtte

Tulenevalt eelnevast nähtub, et KSH tegemine on kohustuslik ainult teatud suurõnnetuse ohuga ja ohtlike ettevõtete puhul.

¹⁰ Tegemist on MARPOL-i kategooriatega. Kemikaalid on liigitatud kategooriatesse A-D keskkonnaohtlikkuse järgi. Näiteks: A-väga ohtlik, D-ohtlik üksnes suurtes kogustes.

Lisa 4. Tegevused, mille keskkonnamõju võimalikkuse kohta tuleb anda eelhinnang ja nende suurõnnetuse ohuga või ohtlikuks ettevõtteks liigitumine

Järgnevas tabelis on kajastatud KeHJS § 6 lõikes 2 toodud olulise keskkonnamõjuga tegevused, mille korral on KSH vajalikkuse kohta teha eelhinnang ning nende tegevuste seos ohtlike ning suurõnnetuse ohuga ettevõtetega.

Nr	Tegevus	Suurõnnetuse ohuga või ohtlik ettevõte
1	Põllu-, metsa- ja kalamajandus ning maaparandus	-
2	Maavaravaru kaevandamine või kaevise rikastamine, geoloogiline uuring, üldgeoloogiline uurimistöo või maavaravaru kaevandamise lõpetamine.	-
3	Energeetika.	v
4	Metallide tootmine, töötlemine või ladustamine, kaasa arvatud romusõidukite ladustamine.	v
5	Mineraalsete materjalide töötlemine.	v
6	Keemiatööstus.	v
7	Toiduainetööstus.	v
8	Tselluloosi-, paberi-, puidu- või tekstiilitööstus või nahaparkimine.	v
9	Kummitööstus.	v
10	Infrastruktuuri ehitamine või kasutamine.	-
11	Jäätmekäitlus.	v
12	Turismimajandus.	-
13	Pinnatöötlus või -viimistlus orgaaniliste lahustite abil.	v
14	Vineeri või puitkiudplaatide tootmine.	v

15	Grafiidi (tempersüsi) või elektrograifiidi tootmine põletamise või grafiidistamise teel.	v
16	Ohtliku kemikaali, kaasa arvatud kütuse ladustamine.	v
17	Loomakorjuse või loomsete jäätmete kõrvaldamine või taaskasutus.	-
18	Vee erikasutus.	-
19	Puhke-, spordi- või virgestusalade rajamine.	-
20	Keraamika- või klaasitööstus.	-
21	Reovee ja setete käitlemine.	v
22	Muu tegevus, mis võib kaasa tuua olulise keskkonnamõju.	v

„+“ – on kindlasti ohtlik või suurõnnetuse ohuga ettevõtte

„v“ - võib olla ohtlik või suurõnnetuse ohuga ettevõtte

„-“ – ei ole ohtlik ega suurõnnetuse ohuga ettevõtte

Lisaks toob teatud tegevuste puhul Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määrus nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhinnang, täpsustatud loetelu“ täpsemad kriteeriumid, millal kindlasti tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhinnang selle kohta, kas tegevusel on oluline keskkonnamõju.

Tulenevalt eelnevast selgub, et võib olla ka teatud suurõnnetuse ohuga ettevõtteid, mille planeerimisel KSH eelhinnangut tegema ei pea (näiteks alla 100-tonnise kogumahutavusega gaasihoidla rajamisel või laiendamisel ei ole KSH ega KSH eelhinnang kohustuslik, samas alates 50 tonnist on vedelgaasi käitlemisel tegemist suurõnnetuse ohuga ettevõttega). Samas tuleneb ohtlike ja suurõnnetuse ohuga ettevõtete puhul kohustus igal juhul hinnata KSH vajadust sellest, et sellise tegevuse puhul on vajalik tegevusluba.

Lisa 5. Planeeringu faasis tehtava suurõnnetuse ohuga ettevõtte riskianalüüsi sisu

Riskianalüüs peab sisaldama:

1. Tõenäoliste õnnetuste stsenaariume (õnnetused, mille tõenäosus on kuni 10^{-6}), sealhulgas doominoefektide esinemine nii ettevõtte sees kui väljaspool ettevõtet.
2. Õnnetuse korral tekkiva ohuala suurust, sealjuures peab ohuala määramisel lähtuma:
 - a) Vabariigi Valitsuse 17.02.2011. a määruses nr 28 „Nõuded ohtliku ja suurõnnetuse ohuga ettevõtte kohustuslikule dokumentatsioonile ja selle koostamisele ning avalikkusele edastatavale teabele ja õnnetusest teavitamisele“ Lisas toodud parameetritest. Sealjuures tuleb ehitiste doominoefektide hindamiseks kasutada täiendavaid sobivaid soojuskiirguse ja ülerõhu parameetreid¹¹.
 - b) Tõenäolistest õnnetustest nagu:
 - Põlevvedelikud (sh vedelad naftasaadused) – lombitulekahju, aurupilve plahvatus
 - Tuleohtlikud rõhu all veeldatud gaasid (sh propaan, butaan) – BLEVE, gaasipilve plahvatus
 - Mürgised gaasid (sh ammoniaak, kloor) – suurim torustiku leke
3. Välja selgitatud tõenäoliste õnnetuste mõju inimese elule ja tervisele, varale, looduskeskkonnale ja elutähtsate teenuste toimepidevusele (piirkonna elektrivarustuse, veevarustuse, sadamate, põhi- ja tugimaanteed, raudteede

¹¹ „Soojuskiirguse ja plahvatuse mõju inimestele ja ehitistele“, Sisekaitseakadeemia, Tallinn 2008

toimimine). Sealjuures, tuleb kasutada selliseid tagajärgede kriteeriume, mille määratlus ja kirjeldused sobiksid kohaliku omavalitsuse konteksti. Tagajärgedest tingitud kahjude kriteeriumid võib analüüsi koostaja määratleda, kuid kasutada võib ka siseministri 26.06.2001 määruses nr 78 „Maakonna ning valla ja linna riskianalüüsi metoodika“ toodud kriteeriume. Vältima peaks siseministri 18.02.2010 määruses nr 5 „Riskianalüüsi koostamise juhend“ toodud tagajärgede kriteeriumite kasutamist, kuna antud kriteeriumid on loodud riiklike hädaolukordade hindamiseks.

4. Ülevaadet planeeritud riski maandavatest meetmetest (sh nende riski vähendava mõju hinnangut)
5. Planeeritu vastavust parimale võimalikule tehnoloogiale (PVT) nii ehituslikult, kui riski maandamise meetmete osas

Lisa 6. Arvestamist vajavad hädaolukorra riskid

Nr	Hädaolukord¹²	Planeeringute jaoks vajalik	Teave riski kohta	Pädev asutus
1	Suurõnnetus ohtlike kemikaale käitlevas ettevõttes või muus tööstus- või laohoones	Ohtlike objektide asukohad ja õnnetuse korral ohustatud alad	Hädaolukorra riskianalüüs: Päästeameti kodulehekülg (http://www.rescue.ee/hadaolukord) Kaardistus: Maa-ameti ohtlike ettevõtete kaardirakendus	Päästeamet (Tehnilise Järelevalve Amet)
2	Üleujutus tiheasustusalal	Üleujutusohhtlikud alad	Hädaolukorra riskianalüüs: Päästeameti kodulehekülg (http://www.rescue.ee/hadaolukord) Kaardistus: Keskkonnaministeeriumi kodulehekülg (http://www.envir.ee/ujutus/hinnang)	Päästeamet (Keskkonnaministeerium)
3	Raskete tagajärgedega õnnetus maanteel	Ohtlikud teedelõigud, ristmikud ja muud sõlmed (sh ohtlikud veosed)	Hädaolukorra riskianalüüs: Maanteeameti kodulehekülg	Maanteeamet
4	Raskete tagajärgedega õnnetus raudteel	Ohtlikud raudteelõigud, ülesõidud (sh ohtlike veoste teekond ja ohtlike veostega	Hädaolukorra riskianalüüs: Tehnilise Järelevalve Ameti kodulehekülg	Tehnilise Järelevalve Amet

¹² Tulenevalt hädaolukorra seadusest.

		kaubajaamad)		
5	Riigisisese tekkepõhjusega kiirusõnnetus	Kiirusohtlike objektide asukohad ja õnnetuse korral ohustatud alad	Hädaolukorra riskianalüüs: Keskkonnaameti kodulehekülg	Keskkonnaamet
6	Õnnetus torujuhtmega (gaasi ja kütusetransport) ¹³	Torujuhtmete asukohad		Tehnilise Järelevalve Amet

¹³ Tegemist pole VV määruse järgi hädaolukorraga, kuid planeerimise seisukohalt oleks mõistlik taoliste õnnetustega arvestada.

Lisa 7. Tuleohutusnõuded (sh päästetöö teostamise võimalikkus)

- Hoonetevahelised kujad (Vabariigi Valitsuse 27.10.2004 määrus nr 315 „Ehitisele ja selle osale esitatavad tuleohutusnõuded“ § 19, EVS 812-7 „Ehitiste tuleohutus. Osa 7: Ehitistele esitatava põhinõude, tuleohutusnõude tagamine projekteerimise ja ehitamise käigus);
- Päästetehnika juurdepääs (Vabariigi Valitsuse 27.10.2004 määrus nr 315 „Ehitisele ja selle osale esitatavad tuleohutusnõuded“ § 28, EVS 812-7 „Ehitiste tuleohutus. Osa 7: Ehitistele esitatava põhinõude, tuleohutusnõude tagamine projekteerimise ja ehitamise käigus);
- Tuletõrje veevarustus (Vabariigi Valitsuse 27.10.2004 määrus nr 315 „Ehitisele ja selle osale esitatavad tuleohutusnõuded“ § 29, EVS 812-6 „Ehitiste tuleohutus. Osa 6: Tuletõrje veevarustus“).
- Sõltuvalt planeeritavast teisest standardid (näiteks: EVS 812-4 „Ehitiste tuleohutus. Osa 4: Tööstus- ja laohoonete ning garaažide tuleohutus“, EVS 812-5 „Ehitiste tuleohutus. Osa 5: Kütuseterminalide ja tanklate tuleohutus“)